

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

О.Ю. Нікітченко

ПРОГРАМА І РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ”

*(для студентів I курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки
6.030601 „Менеджмент” спеціалізації „Менеджмент організацій”)*

ХАРКІВ – ХНАМГ – 2009

Програма і робоча програма навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” (для студентів 1 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 „Менеджмент” спеціалізації „Менеджмент організацій”) / Укл. Нікітченко О.Ю.–Х.: ХНАМГ, 2009. -20с.

Укладач: Нікітченко О.Ю

Рецензент: доц., к.т.н. Обухов С.О.

У виданні міститься програма навчальної дисципліни і робоча програма навчальної дисципліни, тематичний план навчальної дисципліни, її зміст за модулями й темами, плани лекційних занять, завдання до самостійної та індивідуальної роботи студентів, питання для самоконтролю знань, перелік рекомендованої літератури, заходи поточного та підсумкового контролю знань студентів.

Затверджено на засіданні кафедри безпеки життєдіяльності,
протокол № 16 від 15 червня 2009р.

© Нікітченко О.Ю , ХНАМГ, 2009

ЗМІСТ

	Стор.
ВСТУП	4
1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
1.1. Мета, предмет та місце дисципліни	5
1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни	6
1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги	7
1.4. Рекомендована основна навчальна література	10
1.5. Анотація програми навчальної дисципліни	10
2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	12
2.1. Структура робочої програми навчальної дисципліни	12
2.2. Кваліфікаційні вимоги до студентів	13
2.3. Тематичний план навчальної дисципліни	14
2.4. Самостійна робота студента	15
2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту	16
2.6. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів	17
2.7. Інформаційно-методичне забезпечення	18

ВСТУП

Як нормативна навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності» — це інтегрована дисципліна гуманітарно-технічного спрямування, яка узагальнює дані відповідної науково-практичної діяльності, формує поняттєво-категорійний, теоретичний і методологічний апарат, необхідний для вивчення у подальшому охорони праці, захисту навколишнього середовища, цивільної оборони та інших дисциплін, які вивчають конкретні небезпеки і методи захисту від них.

Безпека життєдіяльності - дисципліна, що навчає основам захисту особистості, суспільства, держави, людства. Спеціаліст, який досконало засвоїв предмет «Безпека життєдіяльності», здатний вміло діяти в умовах небезпеки, захищаючи таким чином як своє життя та здоров'я, так і життя та здоров'я інших людей.

Програма навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” розроблена на основі:

ОКХ ГСВО МОНУ, 0502 „менеджмент” (6.050200 „менеджмент організацій”), наказ від 25. 05. 2001р. №404

ОППГСВО МОНУ, 0502 „менеджмент” (6.050200 „менеджмент організацій”), наказ від 25. 05. 2001р. №404

СВО ХНАМГ Навчальний план 6.050200 „менеджмент організацій, 2006р.

Програма навчальної дисципліни ухвалена:

кафедрою “Безпека життєдіяльності”, протокол №16 від “15”червня 2009 р.

1. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ”

1.1. Мета, предмет та місце дисципліни

1.1.1. Мета та завдання вивчення дисципліни: Мета – сформувати знання і навички щодо заходів і способів захисту людей в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, шляхів підвищення життєдіяльності.

Завдання вивчення дисципліни - навчити студентів: ідентифікувати потенційні небезпеки, тобто розпізнавати їх вид, визначати просторові та часові координати, величину та імовірність їх прояву; визначати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори, що породжуються джерелами цих небезпек; прогнозувати можливість і наслідки впливу небезпечних та шкідливих факторів на організм людини, а вражаючих факторів на безпеку системи „людина-життєве середовище”; використовувати нормативно-правову базу захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях тощо; розробляти заходи та застосовувати засоби захисту від дії небезпечних, шкідливих та вражаючих факторів; запобігати виникненню надзвичайних ситуацій, в разі їх виникнення приймати адекватні рішення та виконувати дії, спрямовані на їх ліквідацію; використовувати у своїй практичній діяльності громадсько-політичні, соціально-економічні, правові, технічні, природоохоронні, медико-профілактичні та освітньо-виховні заходи, спрямовані на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі; планувати заходи щодо створення здорових і безпечних умов життя та діяльності в системі „людина-життєве середовище”(за ОПП).

1.1.2. Предмет вивчення в дисципліні: способи захисту людей в умовах повсякденного життя та у надзвичайних ситуаціях (за ОПП).

1.1.3. Місце дисципліни в структурно-логічній схемі підготовки

Фахівця

Перелік дисциплін, на які безпосередньо спирається вивчення даної дисципліни	Перелік дисциплін, вивчення яких безпосередньо спирається на дану дисципліну
Згідно з ГСВО МОН ОПП (2002р. затвердження) „Безпека життєдіяльності” є вихідною дисципліною.	Системи технологій

1.2. Інформаційний обсяг (зміст) дисципліни

Модуль _____ безпека життєдіяльності _____ (1,5 кредити/54 години)

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності (0,5/18 год.)

1. Вступ. Етапи формування БЖД як науки.
2. Безпека життєдіяльності як категорія.
3. Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.
4. Ризик як оцінка небезпеки.

Змістовий модуль 2. Людина як елемент системи „Людина – життєве середовище (0,5/18 год)

1. Людина як біологічний та соціальний суб'єкт.
2. Середовище життєдіяльності.
3. Фізіологічні особливості організму людини.
4. Психологічні особливості людини.
5. Роль біоритмів у забезпеченні життєдіяльності людини.
6. Основні положення ергономіки.
7. Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.

Змістовий модуль 3. Небезпеки, що призводять до надзвичайних ситуацій, заходи зменшення наслідків та шляхи запобігання. Організація та управління безпекою життєдіяльності (0,5/18 год)

1. Природні небезпеки.
2. Небезпеки техногенного характеру.
3. Соціально-політичні небезпеки.
4. Комбіновані небезпеки.
5. Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.
6. Запобігання надзвичайним ситуаціям та організація усунення їх негативних наслідків.
7. Правові основи безпеки життєдіяльності, управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.

1.3. Освітньо-кваліфікаційні вимоги

Вміння (за рівнями сформованості) та знання	Сфери діяльності (виробнича, соціально-виробнича, соціально-побутова)	Функції діяльності у виробничій сфері (проектувальна, організаційна, управлінська, виконавська, технічна, інші)
1	2	3
<p>Студенти повинні вміти: визначати рівень безпеки системи «людина - життєве середовище»; ідентифікувати небезпеку; складати номенклатуру небезпек; визначати зону небезпеки; визначати причини та можливі наслідки небезпек; класифікувати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори; оцінювати рівень небезпеки; моделювати умови виникнення небезпечних ситуацій; визначати ступінь поняття «здоров'я»; розрізняти біологічні та соціальні та психологічні аспекти здоров'я людини; аналізувати вплив на стан здоров'я людини негативних чинників; аналізувати реакцію організму на вплив негативних факторів і можливості організму адаптуватися до цих факторів; визначати характерні ознаки здоров'я; керувати своїм здоров'ям, економно його використовувати протягом усього життя та знаходити заходи для його збереження; уникати небезпек або зменшувати їх дію, зберігати своє здоров'я; виявляти вплив якісного стану компонентів середовища життєдіяльності людини на рівень її здоров'я, життєдіяльність і тривалість життя; виявляти вплив небезпек на людину залежно від фізіологічного стану організму людини, психофізіологічних якостей і властивостей; - визначати профілактичні заходи захисту від тектонічних стихійних лих; приймати рішення, спрямовані на запобігання руйнівним наслідкам топологічних природних небезпек; застосовувати засоби захисту будівель і споруд від метеорологічних небезпек; визначати потенційну небезпеку надходження небезпечних речовин у середовище мешкання людини; оцінювати ступінь захисту сучасного житла від джерел небезпеки; запобігати виникненню та ускладненню конфліктних ситуацій; захистити себе в екстремальних ситуаціях криміногенного характеру; прогнозувати можливі наслідки дії природно-техногенних небезпек; визначати наявність небезпечної ситуації на транспорті; використовувати</p>	<p>Виробнича: ідентифікація небезпек, визначення їх просторових та хронологічних координат, величину та вірогідність їх прояву (діагностична); визначення конкретних вражаючих факторів, що є джерелами реалізації цих небезпек (стереотипна). Соціально-виробнича: прогнозування можливостей і наслідків впливу вражаючих факторів на безпеку системи «людина – життєве середовище»(евристична); розробка та впровадження заходів попередження реалізації небезпек (стереотипна); Соціально-побутова: врахування потенційних фізіологічних та психологічних особливостей організму людини в процесі формування понять гармонійного існування особистості в умовах конкретного суспільства</p>	<p>Проектувальна: (проектно-конструкторська) – проектувати зони впливу небезпек з підрахунками масштабів впливу; прогнозувати вплив вражаючих факторів на систему „людина-життєве середовище”; Організаційна: вміло залучати робітників, інженерно-технічний персонал для виконання задач безпеки життєдіяльності; попереджувати реалізацію небезпек, враховувати особливості організму людини для гармонійної життєдіяльності; Управлінська: вміло управляти всіма задіяними людьми в процесі прогнозування небезпек, попередження та запобігання виникненню і</p>

1	2	3
<p>засоби запобігання інфекційним захворюванням; уникати вживання наркотичних речовин; ідентифікувати тип ситуації та оцінити рівень небезпеки; визначати профілактичні заходи запобігання надзвичайним ситуаціям; обґрунтовувати ймовірність прояву небезпечних факторів у разі виникнення надзвичайних ситуацій; застосовувати засоби індивідуального захисту; звільняти потерпілого від дії електричного струму, вогню та з-під обвалів; рятувати утопаючих; надавати першу долікарську допомогу; застосовувати в практичній діяльності вимоги законодавчих і нормативних актів.</p> <p>Студенти повинні знати:</p> <p>про зв'язок курсу «Безпека життєдіяльності» з навчальними дисциплінами та практикою життєвого досвіду; мету та основні завдання курсу «Безпека життєдіяльності»; основні етапи розвитку проблеми забезпечення безпеки життєдіяльності людини; основні поняття, визначення та терміни безпеки життєдіяльності; загальні положення теорії управління ризиком;</p> <p>основні положення концепції прийнятного (допустимого) ризику; характеристики системи «людина-життєве середовище»; об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина-життєве середовище» різного рівня; класифікацію джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів;</p> <p>сутність понять «життя», «людина», «діяльність», «праця»; біологічні та соціальні ознаки людини; сутність праці як цілеспрямованої діяльності людини, в процесі якої вона не тільки задовольняє свої потреби, але і впливає на природу; характеристики середовища життєдіяльності людини; анатомо-фізіологічні властивості, психічні особливості людини; фізіологічні та психічні можливості організму людини при взаємодії з навколишнім середовищем; будову та характеристики основних аналізаторів у безпеці життєдіяльності; значення гомеостазу та нервової системи для забезпечення здоров'я і безпеки людини; основні види харчових речовин; психічні характеристики людини і значення їх у безпеці життєдіяльності; роль біоритмів у забезпеченні життєдіяльності людини; причини та характер виникнення природних небезпек</p>	<p>ва (діагностично-евристична); використання у своїй життєдіяльності та практичній діяльності громадсько-політичних, соціально-економічних, правових, технічних, природоохоронних, медико-профілактичних та освітньо-виховних заходів, спрямованих на забезпечення здорових і безпечних умов існування людини в сучасному навколишньому середовищі (стереотипна); програмування і створення здорових та безпечних умов життєдіяльності в системі «людина – життєве середовище».</p>	<p>реалізації небезпек Виконавська: використовувати всі наявні заходи для забезпечення здорових і безпечних умов існування та життєдіяльності в довіклій й системі „людина-життєве середовище”.</p> <p>Технічна: самостійно виконувати роботи нижчих кваліфікаційних рівнів у системі забезпечення безпеки життєдіяльності.</p>

1	2	3
<p>зпек; основні заходи, спрямовані на запобігання природним небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків; причини та характер виникнення техногенних небезпек; основні джерела антропогенного забруднення; основні заходи та засоби захисту від джерел випромінювання; вплив токсичних речовин на організм людини – основні заходи та засоби захисту від цього впливу; заходи захисту від небезпек, пов'язаних з транспортними засобами; загальні причини виникнення соціальних та політичних небезпек; основні заходи уникнення екстремальних ситуацій криміногенного характеру; небезпеку тютюнокуріння та вживання алкоголю;</p> <p>загальну характеристику комбінованих небезпек; ознаки глобальної екологічної кризи; основні види інфекційних захворювань (зокрема, соціальні захворювання); вимоги щодо забезпечення санітарно-гігієнічного та епідемічного благополуччя населення; небезпеку наркоманії; причини та наслідки виникнення небезпек у сучасному урбанізованому середовищі;</p> <p>основні заходи та засоби захисту від небезпек, властивих міському середовищу; причини виникнення, загальну характеристику та класифікацію надзвичайних ситуацій; принципи та засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій; основні положення Єдиної державної системи запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного і природного характеру; порядок дії адміністрації, персоналу та населення при виникненні надзвичайних ситуацій; правовий режим надзвичайного стану; порядок організації ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій; види уражень організму людини; основні законодавчі та нормативні акти з питань безпеки життєдіяльності; основні законодавчі акти щодо охорони здоров'я; основні законодавчі акти щодо охорони праці; основні законодавчі акти щодо охорони довкілля; принципи та методи забезпечення безпеки життєдіяльності; нормативну та організаційно-методичну основу системи управління безпекою життєдіяльності.</p>		

1.4. Рекомендована основна навчальна література

1. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник – К.: Каравела, 2005. -327с.
2. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник –К.: Кондор, 2003. -421с.
3. Лушкін В.А., Торкатюк В.І., Коржик Б.М., Ачкасов А.Є., Ніколаєнко Л.Ф. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Житомир, 2001. -671с.
4. Джигирей В.С., Жидацький В.І. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Львів: Афіша, 2000. -255с.
5. Овчаров О.В. Конспект лекцій з дисципліни „Безпека життєдіяльності” – Харків: СОП ІОЦ ХНАМГ, -2006. -132с.
6. Овчаров О.В., Обухов С.О., Мікуліна І.О. Методичні вказівки до виконання практичних завдань з курсу „Безпека життєдіяльності” –Харків: ХНАМГ, -2006. – 37с.
7. Губенко В.Д., Овчаров О.В. Методичні вказівки і контрольні завдання з курсу «Безпека життєдіяльності» (для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей) – Харків: ХНАМГ, 2005. -17с.
8. Овчаров О.В., Обухов С.О., Чеботарьова О.В. Методичні вказівки до виконання індивідуального семестрового завдання з курсу „Безпека життєдіяльності” –Харків: ХНАМГ, -2006. -21с.

1.5. Анотація програми навчальної дисципліни

Безпека життєдіяльності

Мета - сформувати знання і навички щодо заходів і способів захисту людей в умовах виникнення надзвичайних ситуацій, шляхів підвищення життєдіяльності.

Предмет вивчення дисципліни - способи захисту людей в умовах повсякденного життя та у надзвичайних ситуаціях.

Дисципліна „Безпека життєдіяльності” викладається на першому курсі факультету протягом одного семестру, тому вона становить один модуль в 1,5 кредити тривалістю 54 учбових години. Зазначений модуль складається з 3-х змістових модулів по 0,5 кредиту, тривалістю 18 годин кожний, а саме: змістовий модуль №1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності; змістовий модуль №2. Людина як елемент системи „Людина – життєве середовище”; змістовий модуль №3. Небезпеки, що призводять до надзвичайних ситуацій, заходи зменшення наслідків та шляхи запобігання. Організація та управління безпекою життєдіяльності.

Цель – сформировать знания и навыки в отношении мероприятий и способов защиты людей в условиях возникновения чрезвычайных ситуаций, путей повышения жизнедеятельности.

Предмет изучения дисциплины – способы защиты людей в условиях повседневной жизни и в чрезвычайных ситуациях.

Дисциплина «Безопасность жизнедеятельности» преподается на первом курсе факультета на протяжении одного семестра, поэтому она составляет один модуль в 1,5 кредита продолжительностью 54 учебных часа. Указанный модуль состоит из 3-х содержательных модулей по 0,5 кредита, продолжительностью 18 часов каждый, а именно: содержательный модуль №1. Теоретические основы безопасности жизнедеятельности; содержательный модуль №2. Человек как элемент системы «Человек - жизненная среда»; содержательный модуль №3. Опасности, которые приводят к чрезвычайным ситуациям, меры уменьшения последствий и пути предотвращения. Организация и управление безопасностью жизнедеятельности.

Objective – to form skills and knowledge on methods and activities dealing with protection of people under conditions of possible appearance of all kinds of emergencies and ways of vital activity improvement.

Subject – methods of people protection in every day life and at emergencies.

The discipline “Vital Activity Protection” is taught at the first year of study during one semester, thus it comprises one module (1, 5 credits = 54 academic hours). The module consists of 3 substantial modules equal to 0,5 of a credit, which in it’s turn, equals to 18 academic hours each, that is substantial module № 1. Theoretical basics of Vital Activity Protection: substantial module № 2. Human being as an element of a system “Man – environment” is substantial module № 3. Various kinds of danger, causing emergencies, measures on reducing of their consequences and ways of their prevention. Organization and administration of vital activity protection.

2. РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

“БЕЗПЕКА ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ”

2.1. Структура робочої програми навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності”

Структуру робочої програми навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” наведено в табл. II.1.

Таблиця 2.1 - Структура навчальної дисципліни

Характеристика підготовки бакалаврів	Напрямок, спеціальність, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідно до ECTS – 1,5; у тому числі: змістових модулів - 3; самостійна робота.	Шифр та назва напрямку: 0502 “Менеджмент”	Вибіркова. Рік підготовки: 1. Семестр: 1.
Кількість годин: усього - 54; за змістовими модулями (ЗМ): ЗМ1- 18 год.; ЗМ 2 – 18 год.; ЗМ3 - 18 год.	Шифр та назва спеціальності: спеціальність <u>6.050200 „менеджмент організацій”</u> ,	Лекції: кількість годин -54.
Кількість тижнів викладання дисципліни: 9. Кількість годин на тиждень: 2.	Освітньо-кваліфікаційний рівень: бакалавр.	Вид контролю: іспит.

Під час навчання студенти отримують 100% необхідних знань на лекційних заняттях.

2.2. Кваліфікаційні вимоги до студентів

Дисципліна “Безпека життєдіяльності” є нормативна.

Необхідна навчальна база перед початком вивчення дисципліни: до початку вивчення дисципліни студенти повинні опанувати знаннями з курсів соціології, політології, психології, філософії, правознавства, фізики, хімії, екології.

В результаті вивчення дисципліни студент повинен

знати:

- основні нормативні документи захисту особистості та навколишнього середовища, прав особи на працю, медичне забезпечення, захист у надзвичайних ситуаціях тощо;
- про зв'язок курсу «Безпека життєдіяльності» з навчальними дисциплінами та практикою життєвого досвіду;
- мету та основні завдання курсу «Безпека життєдіяльності»;
- основні етапи розвитку проблеми забезпечення безпеки життєдіяльності людини;
- основні поняття, визначення та терміни безпеки життєдіяльності;
- загальні положення теорії управління ризиком;
- основні положення концепції прийнятного (допустимого) ризику;
- характеристики системи «людина-життєве середовище»;
- об'єкти та цілі безпеки життєдіяльності в системі «людина-життєве середовище» різного рівня;
- класифікацію джерел небезпеки, небезпечних та шкідливих факторів;
- сутність понять «життя», «людина», «діяльність», «праця»;
- біологічні та соціальні ознаки людини;
- сутність праці як цілеспрямованої діяльності людини, в процесі якої вона не тільки задовольняє свої потреби, але і впливає на природу;
- характеристики середовища життєдіяльності людини;
- анатомо-фізіологічні властивості, психічні особливості людини
- причини та характер виникнення небезпек;
- основні заходи, спрямовані на запобігання небезпекам та мінімізацію їх негативних наслідків;
- загальну характеристику та класифікацію надзвичайних ситуацій; принципи та засоби захисту населення в умовах надзвичайних ситуацій;
- нормативну та організаційно-методичну основу системи управління безпекою життєдіяльності

вміти:

- визначати рівень безпеки системи «людина - життєве середовище»;
- ідентифікувати небезпеку;
- складати номенклатуру небезпек;
- визначати зону небезпеки; визначати причини та можливі наслідки небезпек; класифікувати небезпечні, шкідливі та вражаючі фактори;

- оцінювати рівень небезпеки. моделювати умови виникнення небезпечних ситуацій;
- визначати ступінь поняття «здоров'я»;
- розрізняти біологічні та соціальні та психологічні аспекти здоров'я людини;
- керувати своїм здоров'ям,
- вміти застосовувати засоби індивідуального захисту;
- звільняти потерпілого від дії електричного струму, вогню та з-під обвалів;
- рятувати утопаючих; надавати першу долікарську допомогу;
- застосовувати в практичній діяльності вимоги законодавчих і нормативних актів.

2.3. Тематичний план навчальної дисципліни

Перед вивченням дисципліни “Безпека життєдіяльності” викладач знайомить студентів з робочою програмою дисципліни, з її структурою, формами та методами навчання, видами та методами контролю їхніх знань.

Тематичний план дисципліни “ Безпека життєдіяльності ” складається з трьох модулів, кожен з яких являє собою окремий самостійний блок, який логічно пов'язує перелік необхідних навчальних елементів зі змістом дисципліни.

Навчальний процес здійснюється в таких формах: лекційні заняття. Перелік лекцій з дисципліни та їх тривалість наведено у табл. II.2.

Таблиця 2.2 – Лекційний курс

Зміст	Кількість годин
ЗМ 1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності.	6
1. Безпека життєдіяльності як категорія Предмет, задачі і методи дисципліни.	2
2. Ризик як оцінка небезпеки	2
Контрольне опитування	2
ЗМ 2. Людина як елемент системи „Людина-життєве середовище”	6
3. Людина як біологічний та соціальний суб'єкт	2
4.Середовище життєдіяльності. Природне середовище. Техносфера. Ноосфера.	2
Контрольне опитування	2
ЗМ 3. Небезпеки, що призводять до надзвичайних ситуацій. Заходи зменшення їх наслідків та шляхи запобігання	6
5.Запобігання надзвичайним ситуаціям	2
6.Правові основи безпеки життєдіяльності	2
Контрольне опитування	2
Всього:	18

Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та формами навчальної роботи студента наведено в табл.ІІ.3.

Таблиця 2.3 – Розподіл часу за модулями і змістовими модулями та форми навчальної роботи студента

Модулі (семестри) та змістові модулі	Усього кредит/год	Форми навчальної роботи			
		Лекції	Сем.,прак.	Лаб.	СРС
Модуль: „Безпека життєдіяльності” (1 семестр)	1,5/54	18	-	-	36
1. ЗМ №1. Теоретичні основи безпеки життєдіяльності	16	4	-	-	12
Контрольне опитування по ЗМ №1	2	2	-	-	-
2. ЗМ №2. Людина як елемент системи „Людина-життєве середовище”	14	2	-	-	12
Контрольне опитування по ЗМ №2	4	4	-	-	-
3. ЗМ №3. Небезпеки, що призводять до надзвичайних ситуацій. Заходи зменшення їх наслідків та шляхи запобігання	16	4	-	-	12
Контрольне опитування по ЗМ №3	2	2	-	-	-

2.4. Самостійна робота студента

Оскільки в затвердженому навчальному плані передбачена самостійна робота студента тільки за рахунок часу, не внесеного в учбове навантаження викладача, прийнятною є лише одна форма самостійної роботи – наполегливе самостійне опрацювання та вивчення всіх матеріалів, передбачених розділом 4 цієї програми, а також Інтернет-видань та новітньої періодики, згідно з такою тематикою:

№ п/п	Найменування теми для самостійного опрацювання студентами	Тривалість самостійної роботи студента, год
1	2	3
1	Вступ. Етапи формування БЖД як науки.	2
2	Безпека життєдіяльності як категорія.	2
3	Системний аналіз у безпеці життєдіяльності.	4
4	Ризик як оцінка небезпеки.	4
5	Людина як біологічний та соціальний суб'єкт.	2
6	Середовище життєдіяльності.	2
7	Фізіологічні особливості організму людини.	2
8	Психологічні особливості людини.	2
9	Роль біоритмів у забезпеченні життєдіяльності людини.	2

Продовження табл.

1	2	3
10	Медико-біологічні та соціальні проблеми здоров'я.	2
11	Природні небезпеки.	2
12	Небезпеки техногенного характеру.	2
13	Соціально-політичні небезпеки.	2
14	Комбіновані небезпеки.	2
15	Небезпеки в сучасному урбанізованому середовищі.	2
16	Запобігання надзвичайним ситуаціям та організація усунення їх негативних наслідків.	1
17	Правові основи безпеки життєдіяльності. Управління та нагляд за безпекою життєдіяльності.	1
18	Усього самостійної роботи студента:	36 год

2.5. Засоби контролю та структура залікового кредиту

Поточний контроль засвоєння матеріалу курсу проводиться у формі тестів за бальною шкалою для кожного змістовного модуля

Підсумковий контроль визначає систему і структуру знань студента у цілому. Він проводиться у формі іспиту на підставі результатів поточного контролю, а також успішного засвоєння проблемних питань, винесених на самостійну підготовку.

Студенти, які успішно виконали у встановлений термін усі навчальні завдання, допускаються до іспиту.

Види та засоби контролю та відповідну максимальну кількість балів наведено в табл.ІІ.6.

Таблиця 2.6 – Види та засоби контролю та відповідна максимальна кількість балів

Види та засоби контролю (тестування, контрольні роботи, індивідуальні роботи тощо)	Розподіл балів, %
МОДУЛЬ 1. Поточний контроль зі змістових модулів	
ЗМ №1. Контрольна робота	20%
ЗМ №2. Доповідь по індивідуально підготовленому матеріалу	20%
ЗМ №3. Контрольне опитування в формі питально-відповідального діалогу	20%
Підсумковий контроль з МОДУЛЯ (іспит)	40%
Усього за модулем:	100%

2.6. Критерії оцінювання знань і вмінь студентів

При оцінюванні знань за основу слід брати повноту і правильність виконання студентами завдань. Необхідно враховувати здатність студента: диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання; інтерпретувати схеми, графіки, діаграми; встановлювати різницю між причинами і наслідками; застосовувати правила, методи, принципи, закони у конкретних ситуаціях; викладати матеріал на папері логічно, послідовно з дотриманням вимог нормативних документів.

Оцінка за виконання завдань з нормативної дисципліни “Безпека життєдіяльності” виставляється згідно з існуючим положенням за чотирьохбальною системою - „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”.

„Відмінно” – глибокі та системні знання учбового матеріалу, тобто студент опанував основну та додаткову літературу, добре уявляє зв’язок головних питань дисципліни і їх значення для майбутнього професійного напрямку.

„Добре” – тверді знання навчального матеріалу та вміння застосовувати отримані теоретичні та практичні навички в конкретних ситуаціях. Студент засвоїв основну літературу, здатний до самостійного використання та оновлення знань у процесі навчання та подальшої професійної діяльності.

„Задовільно” – студент знає основний програмний матеріал у обсязі, необхідному для подальшого навчання та наступної праці за фахом, вміє викладати матеріал логічно та послідовно, але є деякі помилки, загальне ж враження позитивне. Знає основну літературу.

За наявності зазначених знань студент отримує залік з вивченого курсу нормативної дисципліни “Пожежна безпека”.

У випадку отримання оцінки „незадовільно” (тобто коли є суттєві прогалини в знаннях основного навчального матеріалу. Студент не може самостійно продовжувати навчання або приступити до професійної діяльності. Потрібні додаткові знання з даної дисципліни) студент не отримує залік і повинен забезпечити належне вивчення матеріалу дисципліни.

Відповідно до „Положення про кредитно-модульну систему організації навчального процесу” МОНУ та наказу ректора ХНАМГ від 14.12.2006р. №173-01 „Про введення в дію типової форми накопичувальних заліково-екзаменаційних відомостей (за кредитно-модульною системою організації навчального процесу в Академії)”, критерії оцінювання навчальних досягнень студентів передбачені в табл. II.8.

Таблиця 2.8 – Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів

% набраних балів	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS
1	2	3
більше 90-100 включно	Відмінно	А
більше 80-90 включно	Добре	В
більше 70-80 включно		С
більше 60-70 включно	Задовільно	Д
більше 50-60 включно		Е
більше 25-50 включно	Незадовільно з можливістю повторного складання	FX
від 0-25 включно	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

2.7. Інформаційно-методичне забезпечення

Бібліографічні описи, Інтернет адреси	ЗМ, де застосовується
1	2
1) Рекомендована основна навчальна література (підручники, навчальні посібники, інші видання)	
1. Желібо Є.П., Заверуха Н.М., Зацарний В.В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник – К.: Каравела, 2005. -327с.	ЗМ №1-№3
2. Овчаров О.В. Конспект лекцій з дисципліни „Безпека життєдіяльності” –Харків: СОП ІОЦ ХНАМГ, -2006. -132с.	ЗМ №1-№3
3. Скобло Ю.С., Соколовська Т.Б., Мазоренко Д.І., Тіщенко Л.М., Троянов М.М. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – К.: Кондор, 2003. -421с.	ЗМ №1-№2
4. Лушкін В.А., Торкатюк В.І., Коржик Б.М., Ачкасов А.Є., Ніколаєнко Л.Ф. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Житомир, 2001. -671с.	ЗМ №1-№3
5. Джигирей В.С., Жидецький В.І. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник – Львів: Афіша, 2000. -255с.	ЗМ №1-№2
2) Додаткові джерела (довідники, нормативні видання, сайти Інтернет тощо)	
1. Ярошевська В.М. Безпека життєдіяльності: Підручник. –К.: ВД „Професіонал”, 2004. -560с.	ЗМ №1
2. Максимова Н.Ю. Безпека життєдіяльності: соціально-психологічні аспекти алкоголізму та наркоманії: Навч. Посібник. –К.: Либідь, 2006. -328с.	ЗМ №3

Продовження табл.

1	2
3.Яким Р.С. Безпека життєдіяльності людини: Навч. Посібник. –Львів: Бескид Біт, 2005. -304с.	ЗМ №1-№2
4.Серіков Я.О. Безпека життєдіяльності: Навч. посібник. – Харків. –ХНАМГ, 2005. -304с.	ЗМ №1-№3
5.Пістун І.П., Кіт Ю.В. Безпека життєдіяльності (Психофізіологічні аспекти). Практичні заняття: Навч. Посібник. –Львів: Афіша, 2000. -239с.	ЗМ №2
3) Методичне забезпечення (реєстр методичних вказівок, інструкцій до лабораторних робіт, планів семінарських занять, комп'ютерних програм, відео-аудіо-матеріалів, плакатів тощо)	
1. Методичні вказівки і контрольні завдання з курсу «Безпека життєдіяльності» (для студентів заочної форми навчання усіх спеціальностей). Укл. О.В. Овчаров, В.Д. Губенко. – Харків: ХНАМГ, 2005. -17с.	ЗМ №1-№3
2. Методичні вказівки по оформленню розділу “Охорона навколишнього природного середовища” в дипломних проектах (для студентів-дипломників спеціальностей 7.092101-“Охорона праці в будівництві”, 7.092202–“Охорона праці на електричному транспорті”) /Уклад.- Овчаров О.В. –Харків: ХНАМГ, 2004. – 15 с.	ЗМ №1-№3
3. Овчаров О.В., Обухов С.О., Чеботарьова О.В. Методичні вказівки до виконання індивідуального семестрового завдання з курсу „Безпека життєдіяльності” –Харків: ХНАМГ, -2006. - 21с.	ЗМ №1-№3

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

Програма і робоча програма навчальної дисципліни “Безпека життєдіяльності” (для студентів 1 курсу денної та заочної форми навчання напряму підготовки 6.030601 „Менеджмент” спеціалізації „Менеджмент організацій”)

Укладач: Ольга Юріївна Нікітченко

План 2009, поз. 299 Р

Підп. до друку 10.11.09 р.	Формат 60x84 1/16	Папір офісний
Друк на ризографі.	Умовн.-друк. арк. 1,2	Обл.-вид. арк. 1,5
Замовл.5497	Тираж 10 прим.	

61002, Харків, ХНАМГ, вул. Революції, 12

Сектор оперативної поліграфії ЦНІТ ХНАМГ

61002, Харків, вул. Революції, 12